

Opzouten

door **Koen Eykhout**

Jammer dat de AKO Prijs al vergeven is. Bij het jury-adagium 'onrustige boeken in onrustige tijden' had *Nacht over Westwoud* van Wanda Reisel (Curaçao 1955) hoge ogen gegooit. Dorpje Westwoud staat voor het Nederland van 'opzouten als wij vinden dat je hier niet thuis hoort'. Die 'wij' zijn de bewoners van het afgelegen Westwoud. De 'je' die er niet bij hoort, is een vervangende huisarts van joodse afkomst. Er zijn er echter meer die

niet voor vol worden aangezien in dit dorp van bekijken en bekeken worden. Bij de dokter staat een telescoop op zolder en een van de vrouwen heet 'Gezien', naar Gezina. Het dorp is dus een kijkdoos. Reisel doet twee dingen. Ze vertelt van een dorp (lees: land) waarin de een de ander scherp in de gaten houdt en waar alles wordt aangegrepen om de ander in te peperen dat hij er niet bij hoort. Zo is er een meisje met het downsyndroom dat verkracht is. De beschuldigende vingers gaan richting Ilias (!), een Koerd in het dorp, en 'ware Westwouders' voeren fel actie tegen de jaarlijkse slachtfest schapenverkoop aan moslims uit de stad. In andere import-dorpelingen dan de dokter zie je landgenoten die menen in een paradijs te leven. Ze dwepen met het dorp en drijven bijvoorbeeld een wijn-kaashandel met proefavondjes voor stadse types. Ze worden gedooft - brengen geld in het laatje - maar als het erom spant net zomin geaccepteerd als de Koerd of de dokter. Reisel zorgt ervoor dat

het nergens een plat lesje maatschappelijk bewogen kunst wordt. Ze zet dokter en dorpelingen stuk voor stuk in krachtige bewoordingen neer als mensen van vlees en bloed. De dokter heet Levi Levi wat wijst op de joodse priesterkaste die toeziet op naleving van de wet, onder meer bij het ritueel slachten. Dat hij het niet verder brengt dan artsenvervanger, is niet alleen een fraai vestdijkaans motief, maar ook een psychologisch verantwoord trekje. Het past bij hem. Zijn vader is een gevierd chirurg, met wie hij een getroebleerde relatie heeft. Daar kan hij moeilijk aan ontsnappen. Dat mogen we als kafkaëske ontsnapingskunst zien. Vroeger als jongen in zijn Harry Houdini-acts, nu als vervanger die weg wil, zich nergens thuis voelt. Zijn moeder is dood. Via haar zorgt Reisel ervoor dat de spanning erin blijft. Moeder laat haar zoon een brief

na. De lezer weet dat al vanaf het begin. Wat erin staat, wat dat met de dokter doet en wat het betekent voor het verhaal blijft bewaard tot het eind. Het zal u niet verbazen dat een geheime brief uit een joods gezin verhaalt van er niet bij horen in de oorlog, verdreven worden, onderduiken, verraad, lafheid en onwaarschijnlijke dapperheid in één leven. Alsof het gaat om het eigentijdse Westwoud en het tegenwoordige Nederland. Kijk, dan heb je dus een knap boek geschreven. Zou prachtig tv-drama opleveren. Pas-klaar. Niks meer aan doen.

Wanda Reisel - *Nacht over Westwoud*. 288 blz. Contact. Prijs 19,95 euro.

